

Svatá Barbora jest Barborou z Nikomédie

Svůj svátek slaví 4. prosince a patří mezi svaté mučednice, o kterých se však nedochovalo mnoho spolehlivých písemných zpráv. Žila a zemřela v Nikomédii jako panna a mučednice. Je zařazena mezi tzv. 14 svatých pomocníků v nouzi a mezi tzv. Quattuor Virgines Capiales (čtyři panny hlavní, vynikající). Její nejstarší znázornění bylo objeveno v kostele Santa Maria Antiqua na Palatinu v Římě a tato freska pochází asi z konce 7. století.

Žila pravděpodobně mezi 2. a 4. stoletím v Nikomédii, která také bývala sídelním městem římských císařů na východě, v Bithinii – dnešním Turecku, na jižní straně Černého moře.

Sv. Barbora, držící v levé ruce palmovou ratolest a v pravé kalich s hostií, je oděná do červeného pláště se zeleným rubem, hnědého šatu se zeleným brokátovým vzorem a kožešinovým lemem. Kolem roku 1500. Slezské zemské muzeum

Svatá Barbora byla pravděpodobně s'tata mečem za vlády císaře Galeria (260–311) během pronásledování křesťanů kolem roku 305. Existují však i další legendy jejího úmrtí.

Barbora byla jediná dcera bohatého kupce Dioskura. Když jí matka zemřela, krutý otec ji vychovával v pohanské víře, dle tehdejší helénistické kultury. Uvěznil ji v kamenné věži, aby se nesečkávala s křesťanstvím. Avšak v úctě k Nejsvětější Trojici Barbora nechala ve věži prolomit třetí okno. Dle legendy si dopisovala s křesťanem Órigenem, a od kněze pak tajně přijala křest a zaslíbila se Kristu, učinila slib panenství. Otec ji chtěl provdat, avšak Barbora mu oznámila, že je pokřtěná a zasnoubená s Kristem. To jej rozhněvalo a Barbora musela uprchnout. Ukryla se ve skále, která se před ní zázračně otevřela a ona se skryla v její jeskyni, proto je patronkou horníků. Avšak pastýř prozradil její úkryt a byla dopadena, svázána a odvedena k soudci Marcianovi. Soudce dal Barboru mučit. Byla odvedena na popraviště a sám její otec jí s'tal hlavu mečem. V tom okamžiku vyšlehl z jasného nebe blesk a na místě krutého otce zabil. (Z tohoto důvodu se stala též patronkou dělostřelců a pyrotechniků.)

Podle legendy se modlila před svou smrtí za kající se hříšničky, a proto je vzývána jako přímluvkyně za šťastnou hodinu smrti.

1. Určete a přiřad'te smysl jednotlivých atributů a symbolů:

Barbora – vlastní jméno hrdinky je vykládáno jako cizinka a chce se zde poukázat na to, že nepatří k tomuto světu, ale jejím pravým domovem je nebe.

Barbora byla mučena a šlehána pruty, které se změnily v páví péra a čím více byla bičována, tím více byla jimi ozdobena. Páv je symbolem nesmrtnosti.

Symbol jejího mučednictví, jímž přišla o život.

Ratolest je symbolem vítězství, triumfu, míru a věčného života, nesmrtnosti. Je atributem mučednictví.

Jeden z nejstarších symbolů. Rozděluje svět na 4 elementy, světové strany, spojuje božský – vertikála a lidský či světský prvek – horizontála.

Místo jejího úkrytu v nitru a hloubce je symbolem mateřské sféry, jako ochrany před otcem.

Symbol, který ji před smrti přinesl anděl. I Kristu byl v Getsemanské zahradě podáván symbolický kalich utrpení.

Symbol obnovy života, rozproudění sil. Vede k pohroužení se do svého nitra, abychom mohli vyrůst.

Věž je jako obraz seberealizace člověka a symbol pevných základů, na nichž spočívá náš život.

Barbora mívá na sobě zelené šaty jako symbol Boží síly, smíření i pevné naděje ve věčné milosrdenství. Má symbolizovat obnovu života, což je připomínáno tzv. "barborkami", větvičkami třešňí či višňí, které se dávají doma do vody 4. prosince, 20 dní před Štědrým dnem, aby do Vánoc rozkvetly.

2. Zajděte si na svátek sv. Barbory uřezat do vázy větvičky a rozjímejte nad tímto přáním:

"Barborkou" ve váze si budu připomínat, že mám usilovat o to, aby na mém každodenním životě rozkvétaly květy lásky.

3. Najdete ve svém okolí místa, která jsou zasvěcena sv. Barboře, či je tam její odkaz, značte je do mapy:

Svaté Barboře je zasvěceno mnoho kostelů. V Česku je nejznámější kutnohorský chrám svaté Barbory. Se stavbou bylo započato r. 1388. Některá jeho výzdoba je z konce 15. stol. a k dokončení stavby či rekonstrukci došlo v letech 1884 až 1905. Se sousoším sv. Barbory se můžeme setkat na Karlově mostě v Praze. Originál této kopie pochází od Ferdinanda Maxmiliána a Jana Brokofových z r. 1707. Nápis na sousoší je prosbou: "Modlete se za nás nyní i v hodině smrti."

Na českém venkově, i na Moravě a ve Slezsku, byl ještě v 19. století zvyk chodit se sv. Barborou čili chodit barborkou. V den sv. Barbory, nebo v jeho předvečer, chodily svobodné dívky nebo i vdané ženy z domu do domu, přičemž byly ustrojené za „Barborky". V různých krajích se oblékaly různě, někde do bílých šatů, jinde do černých, často měly závoj a okrašlovaly si hlavu věnečkem. Zpravidla drživaly v ruce metličku a s ní dítkám hrozily, ale nosily též košíčky, ve kterých byly dárky pro děti: jablka, hrušky apod. Někdy též rozdávaly cukrová srdíčka od sv. panny Barbory. V některých krajích chodili s Barborkami i andělé, čerti a další maškary. Když vešly do stavení, předváděly Barborky nějaký krátký výstup ze života sv. Barbory, zpívaly, modlily se, rozdělovaly dárky a občas i metličkou vyplácely zlobivé děti. Toto chození barborkou bylo pozůstatkem a upomínkou na veliké divadelní hry o sv. Barboře, které se kdysi při občůzkách Barborek provozovaly. Je např. zachována hra o sv. Barboře z 18. století.

Určeno k vymalování ⇨

Svatá Barbora je uctívána jako ochránkyně proti smrti bleskem, požáry a vůbec před rizikem náhlé či násilné smrti, je proto patronka havířů, dělostřelců, pyrotechniků, architektů, matematiků a dalších rizikových povolání, a rovněž dětí.

Zajímavost:

Na španělských a francouzských lodích býval obraz sv. Barbory vyvěšen nad komorou, v níž se skladoval střelný prach; tato komora sama se nazývala „Barborou", franc. Sainte Barbe.

Místo konání:
**Historická výstavní
budova**

Slezské
zemské
muzeum